

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken bestond bij een aantal fracties de behoefte om aan de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen met betrekking tot de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 18 juli 2019, het verslag van de Raad Algemene Zaken d.d. 18 juni 2019 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2027), de kabinetsappreciatie van de EU-mededeling inzake voorbereiding op de Brexit (Kamerstuk 23 987, nr. 359) en de kabinetsreactie op de motie van het lid Van Toorenburg c.s. over opschorting van de visumliberalisatie voor Albanië via de noodremprocedure (Kamerstuk 29 911, nr. 245).

De voorzitter van de commissie,  
Veldman

De griffier van de commissie,  
Van Haaster

### *Preambule*

De leden van de fractie van de VVD hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda en danken de Minister van Buitenlandse Zaken voor de toezending. De leden van de VVD-fractie hebben een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de fractie van D66 hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 18 juli 2019. Deze leden hebben nog enkele vragen aan het kabinet.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken van 18 juli 2019. Ze hebben daar de volgende vragen en opmerkingen bij.

De leden van de fractie van 50PLUS hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 18 juli 2019 alsmede het verslag van de RAZ van 18 juni 2019 en hebben daarover een aantal vragen en opmerkingen.

### *Meerjarig Financieel Kader 2021–2027*

Het Finse EU-voorzitterschap heeft uitgesproken voor het einde van dit jaar een akkoord te willen bereiken over het Meerjarig Financieel Kader van 2021–2027. Hoe realistisch acht het kabinet dit streven, zo vragen de leden van de fractie van de VVD. Welke onderdelen van het akkoord zijn volgens het kabinet moeilijk haalbaar? Kan het kabinet de Kamer een tijdlijn toesturen van de MFK-onderhandelingen onder het Finse EU-voorzitterschap?

De leden van de fractie van het CDA vragen het kabinet om aan te geven wat de intenties zijn van het Fins voorzitterschap met het MFK en in hoeverre het standpunt van de Finnen tot nu toe afwijkt van de Nederlandse onderhandelingsinzet. Daarbij vragen deze leden eveneens of er coalities gevormd worden omtrent het MFK rondom de Nederlandse inzet; de Finnen zijn immers voornemens de posities van de lidstaten in kaart te brengen. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet eveneens om aan te geven in hoeverre de voorgenomen coalitiebesprekingen in het Europees Parlement van invloed zijn op de vorming van het MFK en in welke mate de regering in contact is met de Nederlandse Europarlementariërs om een voor Nederland zo goed mogelijke positie van het Europees Parlement te realiseren.

De leden van de D66-fractie hebben nog enkele vragen over de voordeelingen binnen de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader. Allereerst hebben zij enkele vragen over het proces. Deze leden merken op dat er een discrepantie is tussen de Finse appreciatie van de huidige stand van de MFK-onderhandelingen en de Roemeense *negotiation box*, en de appreciatie van het kabinet. Waar het kabinet stelt dat dit document «geen uitgangspunt kan zijn voor de komende onderhandelingen», heeft het Finse Voorzitterschap aangegeven dit document wel als startdocument te willen gebruiken. Kan het kabinet toelichten wat nu de huidige stand van zaken is op dit dossier, zo vragen deze leden. Zal het Roemeense document als basis gelden voor de verdere onderhandelingen? Verwacht het kabinet dat het mogelijk is om nog tijdens het Fins voorzitterschap een volledig akkoord op dit MFK-dossier te bereiken?

De leden van de D66-fractie hebben ook enkele vragen over het inhoudelijke deel van de onderhandelingen van het MFK. Deze leden merken op dat er nog geen besluit is genomen over de hoogte van de totale

begroting, en evenmin over de deelbegrotingen. Acht het kabinet het realistisch om de ambitieuze doelstellingen vanuit de Staat van de Europese Unie en de Strategische Agenda te bereiken – doelstellingen welke meer van de EU verwachten op grote thema's als klimaat, migratie, veiligheid en economie – en tegelijkertijd een verhoging van het budget uit te sluiten? Acht het kabinet de Nederlandse onderhandelingspositie op de inhoud gesterkt door deze stellingname, of verkleint dit de onderhandelingsruimte op belangrijke thema's als verduurzaming, vergroening, en investeringen in moderne technologieën? Als laatste vragen deze leden naar de huidige stand van zaken binnen de MFK-onderhandelingen omtrent het voorstel tot koppeling tussen de ontvangst van EU-gelden en de rechtsstaat (conditionaliteit). Verwacht het kabinet dat er voldoende steun is om deze koppeling binnen het nieuwe MFK te maken?

De leden van de fractie van 50PLUS stellen vast dat er geen inhoudelijke discussie over het Meerjarig Financieel Kader 2021–2027 wordt verwacht, maar wel zal vermoedelijk de planning voor de komende maanden aan de orde komen. Kan het kabinet aangeven in hoeverre de verwachting realistisch is dat nog dit kalenderjaar een akkoord kan worden bereikt over het MFK? Deze leden vragen dit tegen de achtergrond van eerdere uitspraken van de Minister van de Buitenlandse Zaken en de Minister-President dat zij dit niet verwachtten.

De leden van de fractie van 50PLUS maken uit het verslag van de RAZ van 18 juni 2019 op dat Nederland en andere lidstaten niet tevreden waren over de door het Roemeense voorzitterschap ingebrachte tekstvoorstellen. Wat is nu de stand van zaken? Gelden deze toch als uitgangspunt voor de verdere gesprekken of heeft het Finse voorzitterschap een nieuwe start gemaakt? Blijven de inhoudelijke uitgangspunten voor het kabinet onveranderlijk of is op basis van de tot nu toe gevoerde gesprekken de focus verlegd op een aantal onderdelen daarvan en zo ja, welke zijn dat, vragen deze leden.

#### *Presentatie van prioriteiten EU-voorzitterschap Finland*

Tijdens de Raad Algemene Zaken zal het Finse voorzitterschap een presentatie geven van het voorzitterschapsprogramma. Kan het kabinet de Kamer een kabinetsappreciatie van dat voorzittersprogramma toesturen, zo vragen de leden van de fractie van de VVD. Ziet het kabinet nauwe samenwerking met Finland tijdens zijn EU-voorzitterschap? Zo ja, op welke specifieke onderwerpen ziet het kabinet dit?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om tijdens de presentatie van het werkprogramma van het Fins voorzitterschap transparantie van de EU-instituten onder de aandacht te brengen van het voorzitterschap. Na de benoemingen voor de diverse EU-topfuncties zou er afgesproken zijn om hiervoor een vaste procedure te gaan opstellen volgens de leden van de CDA-fractie. Zij vragen het kabinet of dit ook besproken wordt tijdens deze RAZ en of dit deel uitmaakt van het werkprogramma van het Fins voorzitterschap. Tevens willen deze leden op voorhand weten wat de positie van het kabinet is wanneer dit besproken zou worden.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het programma voor het Finse EU-voorzitterschap. Over de prioriteiten binnen deze agenda en de Nederlandse inzet hebben zij nog enkele vragen aan het kabinet. Welke stappen verwacht het kabinet dat er op de bescherming en versterking van de democratische rechtsstaat gemaakt zullen worden tijdens het EU-voorzitterschap van Finland? Ziet het kabinet binnen de aanstaande Raad Algemene Zaken, of binnen de bredere termijn van dit Voorzitterschap, kans om te pleiten voor het jaarlijks

toetsen van lidstaten op basis van grondrechten en democratie door experts zoals de Venetië-Commissie? Zo nee, waarom niet?

Verder vragen de leden van de fractie van D66 of het kabinet verwacht dat er een mogelijkheid is om nog dit jaar wél tot de gezamenlijke doelstelling te komen om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Deze leden vragen dit, mede gelet op de slogan van het Fins voorzitterschap en in het kader van de prioriteit om de EU als een internationale leider in het klimaatbeleid te laten gelden.

Tevens vragen de leden van de D66-fractie of het kabinet mogelijkheden ziet om andere prioriteiten uit de Staat van de Europese Unie te verwezenlijken binnen dit voorzitterschap, zoals de door de Europese Commissie voorgestelde introductie van gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming (QMV) op deelterreinen binnen het GBVB. Zo ja, vragen deze leden, welke? Welke stappen verwacht het kabinet dat onder het Fins voorzitterschap gemaakt kunnen worden op het thema van EU-migratiebeleid?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn positief over de voorgenomen prioriteiten van het Fins voorzitterschap. Kan het kabinet toelichten welke bijdrage Nederland wil leveren aan de prioriteit versterken van de positie van de EU als een internationale leider in het klimaatbeleid?

Ook vragen deze leden zich af op welke wijze het Fins voorzitterschap de prioriteit van het versterken van gemeenschappelijke waarden en de rechtsstaat gaat agenderen. Kan het kabinet daarbij ingaan op de vier doelstellingen van het Fins voorzitterschap bij deze prioriteit? Welke steun verbindt Nederland hieraan en wat verwacht het van de voortgang van deze doelstellingen? Verwacht het kabinet dat met de agendering van dit onderwerp een doorbraak in het verder brengen van de artikel 7-procedure jegens Hongarije kan worden verwacht?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn in ieder geval positief over de verwelkoming en bijzondere aandacht van Nederland bij het onderwerp rechtsstatelijkheid. Welke beoogde versterking van de gemeenschappelijke waarden en de rechtsstaat wil dit kabinet bereiken? Welke lidstaten zijn hier nog meer van plan prioriteit en ondersteuning aan te geven?

#### *Strategische Agenda 2019–2024*

De leden van de fractie van de VVD steunen het kabinet in zijn inzet dat in elke raadsformatie een debat moet worden gevoerd over de invulling van de prioriteiten uit de Strategische Agenda. Is het kabinet voornemens dit actief in te brengen? Zo ja, kan het kabinet na afloop de Kamer informeren hoe en wanneer de opvolging binnen de EU-instellingen zal plaatsvinden?

Onderdeel van de Strategische Agenda is om een actieve economische strategie op Afrika te ontwikkelen, zo constateren de leden van de CDA-fractie. Zij vragen het kabinet om hieromtrent de inzet van Nederland te formuleren voordat dit onderdeel wordt uitgewerkt door de Europese Commissie.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af of er al meer bekend is welke opvolging en implementatie het Fins voorzitterschap zal geven aan de Strategische Agenda. Is het kabinet bereid om in te zetten op de meest ambitieuze agenda op het gebied van klimaat en rechtsstatelijkheid, gezien de urgentie hiervan?

De leden van de fractie van 50PLUS lezen met instemming in de geannoteerde agenda het voorstel van het kabinet om in elke raadsformatie een debat te voeren over de invulling van de – voor die formatie relevante –

prioriteiten uit de Strategische agenda van de Europese Raad. Deze leden gaan ervan uit dat het kabinet daaraan voorafgaand hierover per onderdeel met de Kamer zal debatteren. Kan het kabinet dat bevestigen? Deze leden missen in het verslag van de RAZ van 18 juni 2019 de vermelding van het gesprekspunt verbetering transparantie van de Raad. Kan het kabinet de Kamer alsnog informeren over het verloop van het gesprek daarover?

Een van de thema's in de Strategische Agenda is de verdere ontwikkeling van een volledig functionerend integraal migratiebeleid. De leden van de fractie van 50PLUS hebben echter de indruk dat de beleidsvorming over migratie op Europees niveau vrijwel tot stilstand is gekomen. Kan het kabinet aangeven welke initiatieven de bij dit onderwerp betrokken bewindslieden voor ogen staan om op dit punt snel tot concrete afspraken te komen? Hoe beoordeelt het kabinet de plannen die het Fins voorzitterschap daarvoor heeft? Kan het kabinet een beeld schetsen van het draagvlak voor het Nederlandse standpunt dat landen die het Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel (GEAS) niet behoorlijk uitvoeren, financieel moeten worden gekort of geen deel meer mogen uitmaken van het Schengengebied?

*Toelichting Commissie op nieuwe (nog te ontvangen) mededeling rechtsstatelijkheid*

De leden van de fractie van GroenLinks zijn verheugd dat Nederland de discussie over rechtsstatelijkheid in de EU aanvoert. Kan het kabinet toelichten wat het verwacht van versterking van het EU-instrumentarium op dit gebied?

*Stand van zaken artikel 7-procedures Polen en Hongarije*

De leden van de fractie van de VVD hebben kennisgenomen van de uitspraak van het Europees Hof in de inbreukzaak van de Europese Commissie tegen Polen vanwege de Wet op het Hooggerechtshof. Die uitspraak bevestigt dat de verlaging van de pensioenleeftijd voor rechters in Polen onwettig is. Kan het kabinet toelichten of deze uitspraak voor hem reden is om Polen harder op te roepen spoedig en adequaat tegemoet te komen aan alle nog uitstaande punten van zorg van de Europese Commissie? Kan het kabinet een stand van zaken in de procedure tegen Polen en Hongarije aan de Kamer sturen?

De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet waarom er geen hoorzittingen voor Polen en Hongarije voorzien zijn en zij vragen het kabinet hiervoor te pleiten in de RAZ.

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen over de ontwikkelingen op het gebied van de rechtstaat in EU-lidstaten Polen en Hongarije. Volgens de geannoteerde agenda zal de artikel 7-procedure inzake Polen besproken worden, maar wordt Hongarije niet besproken. Deze leden vragen wat de reden is om de procedure inzake Hongarije niet te bespreken. Verder vragen deze leden zich af wat de laatste stand van zaken is met betrekking tot de artikel 7-procedure tegen Polen. Wat wordt de inzet van het kabinet tijdens de aanstaande RAZ op dit dossier? Welk effect verwacht het kabinet dat de uitspraak van het Europees Hof van Justitie van 24 juni 2019 over de pensioenleeftijd van Poolse rechters heeft voor de artikel 7-procedure? Heeft de Poolse regering al stappen aangekondigd die genomen zullen worden naar aanleiding van deze uitspraak?

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met betrekking tot de artikel 7-procedure ten aanzien van Polen nog de volgende vragen. In hoeverre vindt het kabinet dat de uitspraak van het Europees Hof in de inbreukzaak van de Europese Commissie tegen Polen vanwege de Wet op het Hoogerechtshof bijdraagt aan het herstel van de rechtsstaat in Polen? Welke punten behoeven volgens het kabinet verdere versterking? Vindt het kabinet het nodig een nieuwe formele hoorzitting te organiseren? Kan het kabinet toelichten waarom – in tegenstelling tot eerdere berichten – de agendering van de artikel 7-procedure jegens Hongarije van de agenda is afgehaald? Is het kabinet het met de GroenLinks-fractie eens dat juist ook de Raad Algemene Zaken deze procedure moet blijven agenderen, zodat lidstaten nu eindelijk eens een hoorzitting gaan organiseren? Wat verwacht het kabinet van agendering van deze kwestie in september; verwacht het kabinet dan inmiddels voldoende medestanders voor het organiseren van een hoorzitting?

Tot slot vragen de leden van de GroenLinks-fractie het kabinet om helderheid te geven over een bericht van de *The Guardian*, waarin door veel Europese diplomaten wordt gehoopt dat het conflict tussen Polen en de EU via rechtspraak door het Europees Hof van Justitie wordt opgelost, zodat een confrontatie tussen lidstaten uitblijft.<sup>1</sup> Is het kabinet het met de leden van de GroenLinks-fractie eens dat we deze kwestie niet louter moeten overlaten aan het Europees Hof van Justitie, maar dat gepaste druk en dialoog via lidstaten juist van uiterst belang blijft? Is het kabinet bereid dit punt onder de aandacht te brengen tijdens de aankomende Raad Algemene Zaken?

#### *Vorbereidingen no deal scenario Brexit*

De leden van de fractie van de VVD hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsappreciatie inzake de EU-mededeling Brexit en de stand van zaken van de Nederlandse voorbereidingen op een no-deal Brexit. Het kabinet schrijft in zijn brief dat de voorlichtingsactiviteiten en bepaalde maatregelen, in verband met het uitstel tot 31 oktober 2019, voorlopig op een lager pitje zijn gezet. Kan het kabinet uitgebreid toelichten om welke voorlichtingsactiviteiten en maatregelen dit gaat?

Inzake de Brexit vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet om een nieuw overzicht te geven van kritieke medicijnen en medische hulpmiddelen nu er een ontheffing wordt verleend door de Europese Commissie. Ook vragen deze leden het kabinet om aan te geven of eventuele voorziene gaten in de communicatie tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU27 inzake justitiële informatie inmiddels gedicht zijn. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet een update te geven van de personele capaciteiten inzake de Brexit van de douane, NWWA en marechaussee. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om aan te geven wat de gecoördineerde aanpak met acht landen inzake visserij precies inhoudt en in hoeverre dat ten goede komt aan de Nederlandse visserijsector.

#### *Reactie Europese Commissie op herinvoering visumplicht Albanese burgers*

De leden van de fractie van de VVD hebben kennisgenomen van de berichtgeving van de Europese Commissie, die oordeelt dat het Nederlandse verzoek voor het opschorten van visumliberalisatie voor Albanië niet voldoet aan de formele criteria van Verordening 2018/1806. Kan het kabinet toelichten hoe Nederland zal samenwerken met Albanië en andere

<sup>1</sup> <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/24/eu-court-rules-polands-lowering-of-judges-retirement-age-unlawful>.

partijen om de flinke toename van criminele activiteit door de Albanese maffia in Nederland de kop in te drukken? Kan het kabinet ook toelichten hoe Albanië volgens de Europese Commissie de strijd tegen corruptie moet intensiveren?

De leden aan de CDA-fractie vragen naar de voortgang van de noodrem-procedure inzake het verlenen van visa aan Albanese. De leden van de CDA-fractie vragen voorts het kabinet de onderzoeken te publiceren waarop de Europese Commissie haar besluit gebaseerd heeft om geen actie te ondernemen, samen met een appreciatie van deze onderzoeken.

De beslissingen over het eventueel openen van toetredingsgesprekken zijn uitgesteld tot het najaar. De leden van de CDA-fractie vragen het kabinet om ook tijdens deze RAZ te benadrukken dat het openen van deze gesprekken voor Nederland uitgesloten is voordat Albanië aan de eisen voor het openen aan deze gesprekken volledig heeft voldaan en aantoonbaar stappen heeft gezet in het aanpakken van bendes die door de EU reizen.

De leden van de fractie van 50PLUS ontvangen graag van het kabinet een reactie op de brief van de Europese Commissie d.d. 1 juli 2019, waarin zij aangeeft geen grond te zien voor het herinvoeren van de visumplicht voor Albanese burgers via de zogenoemde noodremprocedure.

#### *Transparantie*

De leden van de D66-fractie pleiten al geruime tijd voor vergrote transparantie binnen de EU en de Europese besluitvorming. Deze leden zijn van mening dat een meer transparante vorm van besluitvorming de democratische legitimiteit van de Unie vergroot. Zij vragen daarom aan het kabinet hoe er in de Raad Algemene Zaken is gereageerd op het door Nederland gepresenteerde non-paper over transparantie. Welke voorstellen in dit non-paper kunnen op voldoende steun rekenen? Specifiek zijn deze leden geïnteresseerd in het voorstel voor proactieve openbaarmaking van documenten in het wetgevingsproces en het voorstel om meer openheid te bewerkstelligen in triloogonderhandelingen. Voor welke voorstellen bestaat voldoende steun?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat er in de vorige Raad Algemene Zaken een non-paper is besproken op het gebied van transparantie. Hoe is dit document over de verbetering van transparantie van de Raad ontvangen? Welke lidstaten zijn voor- en tegenstander van meer transparantie hierover?

#### *Overigen*

De leden van de CDA-fractie waren verrast door het feit dat de Europese Raad mevrouw Christine Lagarde heeft voorgedragen als president van de Europese Centrale Bank. Graag vernemen deze leden welke justitiële onderzoeken en rechtszaken er nog aanhangig zijn tegen mevrouw Lagarde. Was het kabinet op de hoogte van al deze zaken toen het instemde met de voordracht? Hoe is gewogen of dit een belemmering is of niet?

De leden van de D66-fractie merken op dat het proces van de benoemingen voor de EU-topfuncties tot veel onbegrip en frustratie over de democratische procedures heeft geleid, met name ook in het Europees Parlement. Hoe apprecieert het kabinet de oproepen om het benoemingsproces te herzien en bijvoorbeeld te komen tot transnationale stemlijsten?

Welke inzet is het kabinet voornemens te plegen om tot een betere en meer transparante benoemingsprocedure te komen in de toekomst?